

67805 - Hapşıran Kişi Elhamdülillah Dediğinde Ona Karşılık Vermek

Soru

Müslümanların çoğu hapşırdıktan sonra karşı taraf: “Yarhemune ve yerhamukellah” veya “Hedene ve hedekumullah” diye dua eder. Bu tür ifadeler doğru mu? Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem’den sahih varid olan ifadeler nelerdir?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Hapşırana verilen cevaplar hususunda farklı ifadeler rivayet olmuştur:

Ebû Hureyre -radiyallahu anh-’dan rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: “Sizden biriniz aksırdığı zaman: Elhamdülillah desin. Kardeşi veya arkadaşı da ona: Yerhamukellah desin. Aksıranda buna karşılık: Yehdîkumullahu ve yuslihu bâlekum/ Allah sizi hidayette kılsın ve kalbinizi ıslah etsin, desin.” (Buhari 6224)

İmam Buhari, el Edeb el Mufred s.249 şöyle dedi: “Bu konuda rivayet edilen en sağlam hadistir”

Ebû Hureyre (r.a.)’den (rivayet edildiğine göre) Nebi (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"Biriniz aksırdığı zaman "elhamdulillah alâ kulli hâl (her halükârda Allah'a hamd olsun)" desin. (O'nun bu hamdini işiten din) kardeşi veya arkadaşı (şüphe râvidendir): "Yerhamükellah (Allah sana merhamet etsin)" desin. (Arkadaşının bu duasına karşılık olarak) aksıran kimse de (ona:) "Yehdikumullah ve yuslihu bâleküm (Allah size hidayet versin ve halinizi ıslah etsin)" diye dua eder." (Ebu Davud 5033)

Sâlim b. Ubeyd (r.a.)’den rivâyete göre Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi:

İçinizden biri aksırırsa “elhamdülillahi rabbil alemîn = Eksiksiz övgüler alemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur” desin, ona karşılık verecek kişi de “yerhamukallah = Allah sana merhamet etsin” desin, sonra aksıran kimse “yağfirullahu lene ve leküm = Allah beni de sizi de bağışlasın” desin. (Tirmizi 2740, el Edeb el Mufred’te sahih denilmiştir ve Abdullah bin Mesud üzerine mevkuf olarak belirtilmiştir)

Ebu Cemrete şöyle dedi: İbn Abbas’a “yerhamukallah” denildiği takdirde şöyle cevap verdiğini işittim: “Afenellahu veiiyakum minennar, yarhemukallah” (Allah bizi ve sizi ateşten korusun, Allah size merhamet eylesin) (sahih eledeb el mufred 955 elbani)

İmam Malik el Muvatta 1800’de şöyle rivayet eder: Abdullah bin Ömer r.a hapşırdığı zaman ona “yarhemukallah” denilirdi. O da şöyle cevap verirdi: “Yarhemunellahu veiiyakum ve yağfir lene ve lekum”

Nevevi, Muslim şerhinde şöyle dedi:

El Kadi şöyle dedi: “Alimler hamd etme ve cevap verme ifadelerinde ihtilafa düştüler. Zira bu konuda rivayetlerde farklıdır. Bazı rivayetlerde “el hamdulillah” diğerlerinde “elhamduillahi rabbilalemin” başka rivayette “elhamdu lillahi ala kulli hal”

İbn Cerir şöyle dedi: Kişi, tüm bu ifadeler arasında seçme hakkına sahiptir. Hangisini kullansa geçerlidir. Zira önem arzeden husus hamd etmesidir.

Cevap verilmesi hususunda da ihtilaf edilmiştir: Bazı rivayetlerde “Yehdikumullahu ve yuslih belekum” diğer rivayette: “Yeğfirullahu lene velekum”

İmam Malik ve Şafii: Bu iki ifade arasında seçim yapılır. Doğru görüş de budur. Zira sahih hadisler bu şekildedir.

Sonuç olarak “hamd” ifadeleri farklı şekillerde varid olmuştur:

“el hamduillah”, “elhamduillahi rabbilalemin”, “elhamdu lillahi ala kulli hal”

Cevap verilmesi de farklı ifadelerle varid olmuştur:

“Yehdikumullaha ve yuslih belekum”, “Yeğfirullahu lene velekum”, “Afenellahu veiyyakum minennar, yarhemukellah”, “Yarhemunellahu veiyyakum ve yağfir lene ve lekum”

Tüm bu ifadeler geçerli olup Müslüman dilediğini seçer.

En iyisini Allah bilir.